

Izglītojošā darba politika

Kopsavilkums

Izglītojošā darba politika ir dokuments, uz kura pamatojoties tiek sniegti izglītojošie pakalpojumi muzeja lietotājiem. Šī politika paskaidro izglītojošā darba mērķi un nosaka izglītojošā darba prioritātes, kurām jāatspoguļo vispārējie muzeja mērķi un prioritātes, kas formulētas muzeja stratēģiskajos dokumentos. Izglītojošā darba politiku vēlams saskaņot ar skolu mācību programmā definētajiem rezultātiem.

Struktūra

Izglītojošā darba politika ietver izglītojošā darba:

- pamatuzdevumu;
- mērķus un prioritātes;
- stratēģiju, identificējot galvenos uzdevumus piecu līdz desmit gadu periodam;
- rīcības plānu laikam no trim līdz pieciem gadiem.

Saturs

Izstrādājot izglītojošā darba politiku, jāņem vērā šādi aspekti:

- izglītojošo pasākumu atbilstība skolu mācību programmā definētajiem rezultātiem;
- mērķauditorija;
- resursi/budžets;
- pakalpojumu veidi;
- programmas mērķi un uzdevumi;
- ārpusmuzeja tīkli, kuros varētu iekļauties.

Jautājumi par mārketingu un izvērtēšanu aplūkojami citos informatīvajos materiālos.

Mērķauditorija

Muzejam var būt pieejamas dažādas potenciālās auditorijas, un katrai no tām ir savas īpašās vajadzības. Potenciālās auditorijas ir: pirmsskolas vecuma bērni (bērni, vecāki, aprūpētāji); skolas vecuma bērni; skolotāji; augstskolu studenti; ģimenes; sabiedrības grupas, tostarp pieaugušo grupas, etniskās grupas, pensionāri, cilvēki ar īpašām vajadzībām; speciālisti; brīvprātīgie; kolēģi; organizētas grupas; apmeklētāji.

Politikā ir skaidri jānorāda muzeja mērķauditorija, nosaucot mērķgrupas prioritārā secībā. Veicot apmeklētāju aptauju, var identificēt pašreizējos muzeja

lietotājus. Balstoties uz iegūto informāciju, var izdalīt muzeja prioritārās mērķgrupas, pamatojoties uz šādiem faktoriem:

- Muzeja krājums – vienām grupām tas var būt piemērotāks nekā citām.
- Vēlēšanās piesaistīt jaunas auditorijas.
- Ierobežojumi, ko uzliek ēkas un iekārtas.
- Darbinieku kompetence un skaits.

Resursi/budžets

Rīcības plāns jāizstrādā apstiprinātā budžeta ietvaros. Plānojot jāreķinās ar muzeja krājuma iespējām un vajadzībām, plānoto pasākumu izmaksām, pieejamo personālu, laiku, telpu un aprīkojumu. Ar plānošanu ir saistīti arī šādi jautājumi:

- Krājums ir muzeja svarīgākais resurss. Vai izglītojošām vajadzībām ir pieejami krātuvē novietotie priekšmeti; taustāmo objektu kolekcija, deponēšanas pakalpojumi, interaktīvie eksponāti, tēmu prezentācija ekspozīcijās un izstādēs?
- Vai, priekšmetus pieņemot krājumā, tiek izvērtētas to izmantošanas iespējas izglītojošiem nolūkiem?
- Vai muzejam ir pietiekams priekšmetu krājums izglītojošo programmu nodrošināšanai?
- Cik un uz kādu laiku ir pieejami cilvēki izglītojošā darba veikšanai? Kādas prasmes un pieredzi viņi var piedāvāt?
- Cik naudas ir pieejams un kā tā tiek kontrolēta?
- Kā nozīmīgas izstādes eksponēšanas laiks tiek saskaņots ar auditorijas un personāla vajadzībām?
- Kādas telpas ir atvēlētas izglītojošo pasākumu vajadzībām?
- Vai ir pieejamas garderobes un tualetes, ēdamtelpa, mācību telpas, platība, kurā varētu izveidot semināru telpu vai centru skolotājiem?
- Kāds aprīkojums ir pieejams (piem., audiovizuālā tehnika un iekārtas nelielu publikāciju veidošanai)?

Pakalpojumu veidi

Plānojiet muzeja resursiem un mērķiem atbilstošu pakalpojumu līmeni. Plānojot jāņem vērā:

- pakalpojumu sniedzēja raksturs;
- mērķauditorija;
- vieta;
- veicamie uzdevumi;
- izglītojošo pasākumu saturs.

Veidojot rīcības plānu, izvērtējiet turpmākajā tekstā minētās jomas un konkretizējiet programmas/resursus, ko muzejs varētu piedāvāt turpmākajos trijos līdz piecos gados.

Kāda veida pakalpojumus ietvert?

Izglītojošie pasākumi, t.sk., lekcijas, nodarbības ar iespēju aptaustīt muzeja priekšmetus, ekskursijas gida pavadībā, semināri/darbnīcas, lomu spēles, brīvdienu pasākumi.

Informatīvie pakalpojumi, t.sk., atbildes uz jautājumiem, drukāto informatīvo materiālu – piemēram, skolotāja komplekts, bibliogrāfija, skolotāja piezīmes, darba lapas, ekspozīciju ceļveži – piedāvāšana.

Muzejā pieejamie pakalpojumi, kuros zināšanas tiek iegūtas ar ekspozīciju, publikāciju, ceļojošo izstāžu vai pasākumu palīdzību.

Ārpusmuzeja pakalpojumi, izmantojot deponējumus, ceļojošās izstādes, videofilmas/DVD, speciālas ceļojošo mācību materiālu kolekcijas, diapozitīvu sērijas, sadarbību ar dažādām kopienu grupām un atmiņu vākšanu.

Muzejam var būt šādas mērķauditorijas: skolēni, skolotāji, konsultanti, dažādas sabiedrības grupas, speciālisti.

Pakalpojumus var sniegt: muzeja izglītojošā darba speciālisti, kuratori, brīvprātīgie, šim nolūkam norīkoti skolotāji, kopienas pārstāvji, ārštata speciālisti.

Svarīgi ir noskaidrot arī, kādi pakalpojumi būs pieejami konkrētām grupām? Vai šie pakalpojumi būs bez maksas? Ja nē, tad kā tiks strukturēti un organizēti ieņēmumi?

Kur notiks izglītojošais darbs?

Skolā, galerijā, speciālā izglītojošā darba telpā, īpašā vietā ārpus muzeja, kopienas centrā?

Par ko cilvēki tiks izglītoti?

Izglītojošo pasākumu saturs var būt saistīts ar muzeja krājumu, atradumu vietu, apkārtni, muzeja ēku, muzeju kā institūciju/kultūras iestādi, vispārējām interešu jomām, ko aptver muzejs, bet par kurām trūkst materiālu, tādiem jautājumiem kā dabas aizsardzība un mantojuma saglabāšana vai specifiskākiem tematiem, piemēram, arheoloģiju, vēsturi vai ģeoloģiju.

Izglītojošā darba loma un funkcijas muzejā

Kādi vadības lēmumi jāpieņem par izglītojošo pakalpojumu sniegšanu muzejā? Apsveriet tādus jautājumus kā izstāžu plānošana, piekļuves nodrošināšana – piemēram, ceļa norāžu izvietošana, iespējas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām – un apmācība iesaistītajiem darbiniekiem.

Sadarbības tīkli ārpus muzeja

Kad mērķauditorija ir noteikta, veidojiet plašu kontaktu tīklu, ietverot tajā kuratorus, citu muzeju izglītojošā darba veicējus, muzeju biedrības, profesionālās grupas, vietējās muzeju padomes, speciālistu grupas – piemēram, vēstures rekonstrukcijas grupas vai amatierteātrus –, brīvprātīgos, reģionālās mākslas padomes, specializētās apvienības – piemēram, vēstures biedrības –, skolotājus-konsultantus, pedagoģiskās skolas, vecāku/skolotāju apvienības, universitātes/koledžas, jauniešu klubus, invalīdu biedrības, sociālo pakalpojumu sniedzējus, kopienas grupas, tostarp reliģiskās grupas, mākslinieku un sieviešu grupas.

Atsauces un papildu informācija:

Hooper-Greenhill, E., (ed) (1991) *Writing a Museum Education Policy*, Leicester University

Research Centre for Museums & Galleries (2002) *Researching learning in museums & galleries 1990 - 1999: a bibliographic review*. RCMG, Department of Museum Studies, University of Leicester.

Scottish Museums Council (1987) *Education in museums - museums in education*. H.M.S.O.

Talboys, G. K. (2000) *Museum educator's handbook* Gower